

บทที่ 2 บทบาท และการดำเนินชีวิตของ มนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

ความเป็นมนุษย์

เชิงรูปธรรม :

- มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่ง
- มีท่าเดินตั้งตรง (Upright gait)
- มีโครงสร้างร่างกายที่ก่อให้เกิดความคล่องแคล่ว และเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ

ความเป็นมนุษย์

ข้อแตกต่างของมนุษย์กับสิ่งมีชีวิตอื่น:

- มนุษย์มีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ ภาษาละตินกล่าวถึงมนุษย์ในฐานะของ “Sapiens” บ่งบอกว่ามนุษย์เป็น “ผู้มีความสามารถในการรู้”
- มนุษย์เรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอยู่เป็นสังคม มีความต้องการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม และอยู่รวมเป็นกลุ่ม

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์

แนวคิดมนุษยนิยม (Humanism)

- มนุษย์คือสิ่งมีชีวิตที่สำคัญที่สุดในสังคมโลก
- ธรรมชาติของมนุษย์เป็นผู้มีศักยภาพในการเติบโตและพัฒนา
- มีการสร้างสัมพันธ์ต่อกัน มิได้เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน แต่ยังรู้จัก “การให้”
- แนวคิดนี้ถือว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของสรรพสิ่งต่างๆโดยรอบ

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์

แนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

- อยู่ภายใต้หลักการสำคัญ 2 ประการ คือ ความเจ็บปวด (Pain) และความเพลิดเพลิน (Pleasure)
- มนุษย์กระทำการต่างๆ เพื่อประโยชน์ของตนเอง
- เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินในเชิง “สุขนิยม”
- ป้างเอกชนยอมแสวงหาประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง
- มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวเป็นธรรมชาติอยู่เบื้องหลัง

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์

แนวคิดปฏิฐานนิยม (Positivism)

- ขานรับกระแสฟิสิกส์ของนิวตัน
- “เอกภพทั้งหมดถูกจัดไว้ในสภาพที่เคลื่อนไหว และการเคลื่อนไหวนั้นมีสภาพต่อเนื่องเสมือนเครื่องจักรที่ถูกควบคุมโดยกฎอันคงที่”
- เปรียบกับมนุษย์ที่เป็นเหมือนเครื่องจักรกล
- ฟิสิกส์ของจักรวาลมีมนุษย์เป็นเพียงกลไกส่วนหนึ่ง

คุณสมบัติของมนุษย์

ด้านความคาดหวัง (Expectation)

- เกิดจากการที่มนุษย์พิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอนาคต
- โดยพิจารณาว่าอนาคตคือส่วนที่ต่อเนื่องจากปัจจุบันและอดีต
- ความคาดหวังเกี่ยวข้องกับการประเมินมูลค่าสิ่งนั้นๆ ในรูปแบบราคา รายได้ ฯลฯ
- ความคาดหวังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในปัจจุบัน เกี่ยวกับการออม การบริโภค ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวม

คุณสมบัติของมนุษย์

ด้านความจำเป็น (Need)

- มนุษย์จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆเกื้อหนุน
- ปัจจัยทางกายภาพ
- ปัจจัยที่สนองความจำเป็นอื่นๆ
- ความจำเป็นของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน

คุณสมบัติของมนุษย์

ด้านความต้องการ (Want)

- เป็นความอยากที่ชักจูงให้มนุษย์ดิ้นรนไขว่คว้า
- ความต้องการมี 2 ทาง
 - (1) ความต้องการสิ่งปนเปื้อนของตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด
 - (2) ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกชีวิต ที่มีขอบเขต รู้จักเพียงพอ เพื่อให้ตนเองมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- ความต้องการของมนุษย์เป็นตัวกำหนดคุณค่า

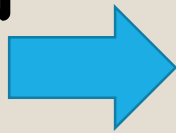
คุณสมบัติของมนุษย์

ด้านเหตุผล (Rational)

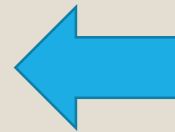
- มนุษย์จำเป็นต้องคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการที่ตนต้องการ
- ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกผลิตหรือบริโภค
- แต่บางครั้งมนุษย์ยังมีความบกพร่องในการพิจารณาทางเลือกที่ซับซ้อน

องค์รวมความเป็นมนุษย์

นามธรรม
วัตถุวิสัย

นามธรรม
จิตวิสัย

บทบาท การกระทำของ
มนุษย์ที่มีความสัมพันธ์
ต่อกันในฐานะต่างๆ

รูปธรรม

ชีวิต ความคิด ความรู้สึก
ความคาดหวัง
ความจำเป็น
ความต้องการและเหตุผล

บทบาทของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

บทบาทของมนุษย์จำแนกตามสภาพเศรษฐกิจ

มนุษย์ในฐานะผู้บริโภค

- มนุษย์เป็นผู้บริโภคทรัพยากร เพื่อการอยู่รอดและดำรงตนต่อไปในสังคม
- การบริโภคเป็นที่มาของการเกิดองค์กรเศรษฐกิจรูปแบบต่างๆ
- อย่างไรก็ตาม หากมนุษย์บริโภคอย่างฟุ่มเฟือยมากทำให้อัตราแรงในการสูญเสียทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น

บทบาทของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

มนุษย์ในฐานะผู้ผลิต

- มนุษย์เป็นผู้นำทรัพยากรมาแปรเปลี่ยนเป็นสินค้าและบริการรูปแบบต่างๆ
- สังคมใดที่มีวัฒนธรรมในการบริโภคมากกว่าวัฒนธรรมในการผลิต ทำให้สูญเสียความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
- จากบทบาทการเป็นผู้ผลิตของมนุษย์ผลผลิตที่ได้อาจเป็นผลดีหรือผลเสียกับมนุษย์เอง

บทบาทของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

บทบาทของมนุษย์จำแนกตามผู้ถูกกระทำ

บทบาทของมนุษย์ต่อตนเอง

- เจริญสร้างสรรค์พัฒนา
- เจริญดูแลรักษา
- เจริญทำลาย

บทบาทของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

บทบาทของมนุษย์ต่อบุคคลอื่น

บทบาทที่เกิดจากความสัมพันธ์ในระดับระหว่างบุคคล
ซึ่งมนุษย์กระทำขึ้น

- เจริญสร้างสรรค์ส่งเสริมผู้อื่น
- รักษาผู้อื่น
- ทำลายผู้อื่น

บทบาทของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

บทบาทของมนุษย์ต่อสรรพสิ่งต่างๆ

บทบาทที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่ไม่อาจแยกตัวออกจากสิ่งต่างๆ รอบตัวทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

- เชิงสร้างสรรค์สรรพสิ่งต่างๆ
- อนุรักษ์สรรพสิ่งต่างๆ
- ทำลายสรรพสิ่งต่างๆ

บทบาทของมนุษย์ในสังคมเศรษฐกิจ

บทบาทของมนุษย์ต่อชุมชนและสังคม

บทบาทที่เกิดจากความสัมพันธ์ของมนุษย์ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนหรือสังคมมนุษย์

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจ

แนวทางการดำเนินชีวิต

1) การแข่งขัน (Competition) : พื้นฐานคือ มนุษย์เป็นสัตว์เศรษฐกิจ คำนึงถึงความต้องการของตนเองมากกว่าผู้อื่น จึงต้องแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิต

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจ

2) การร่วมมือ (Cooperation) : พื้นฐานคือ มนุษย์เป็นคนที่มีความจิตใจและค่านิยมที่ดีงาม ต้องการตอบสนองความจำเป็นและเสรีภาพในการเติบโตและพัฒนาจึงต้องร่วมมือกันเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งจำเป็น

3) การผสมผสานระหว่างการแข่งขันและการร่วมมือ

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจ

เงื่อนไขการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมเศรษฐกิจ

- 1) การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้วยความรู้ที่อยู่ในกรอบของจริยธรรม
- 2) ผู้คนในสังคมมีความमानฉันท์และยุติธรรมต่อกัน
- 3) ผู้คนในสังคมมีเสรีภาพอย่างไม่ละเมิดต่อกัน
- 4) การดำเนินการจัดสรรให้แก่กันและกันเป็นไปอย่างเที่ยงธรรม